

Міністерство освіти і науки України
Державний університет «Одеська політехніка».

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор Оборський Г.О.

ПОЛОЖЕННЯ

**про eOPiR – відкритий електронний архів наукових матеріалів
Державного університету «Одеська політехніка»**

Одеса, 2021

1. Загальні положення

1.1. Положення про еОПІР – відкритий електронний архів наукових матеріалів Державного університету «Одеська політехніка» (далі – еОПІР) визначає: назву, місію, структуру, завдання та політики, щодо основних засад організації та управління відкритим електронним архівом університету.

1.2. Назва електронного архіву «еОПІР» є скороченням повної назви електронного репозитарію наукових матеріалів Державного університету «Одеська політехніка».

1.3. еОПІР – відкритий електронний архів наукових матеріалів Одеська політехніка, що накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ через Інтернет до наукових та освітніх матеріалів професорсько-викладацького складу, працівників, студентів, аспірантів та докторантів університету.

1.4. Адреса еОПІР – відкритого електронного архіву наукових та освітніх матеріалів Державного університету «Одеська політехніка» в Інтернеті: <http://dspace.opu.ua/xmlui/> чи <http://dspace.opu.ua/jspui/>

1.5. Прямі посилання на еОПІР розміщено на головних сторінках веб-сайті Державного університету «Одеська політехніка» та Науково-технічної бібліотеки.

1.6. еОПІР формується та функціонує відповідно до наступних документів:

- Положення про еОПІР – відкритий електронний архів наукових та освітніх матеріалів Державного університету «Одеська політехніка»;
- Інструкція користувача еОПІР – відкритого електронного архіву наукових та освітніх матеріалів Державного університету «Одеська політехніка»;
- Закон України «Про авторське право і суміжні права» (№ 3793-12 від 23.12.1993), що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» (№ 74/98-ВР від 04.02.1998) та Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» (№ 537-V від 09.01.2007), які визначають стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності;
- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», який поширюється на відносини, що виникають у

процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;

- Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах», який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї (№ 80/94-ВР від 05.07.1994).

2. Мета та завдання еОПІР

2.1. Мета еОПІР

- Шляхом створення, збереження та надання доступу до наукових матеріалів Державного університету «Одеська політехніка» українській та світовій науковій спільноті сприяти розвитку науки та освіти в Україні та світі.

2.2. Завдання еОПІР:

- Створення організаційної, технічної, інформаційної інфраструктури еОПІР – відкритого електронного архіву наукових матеріалів Державного університету «Одеська політехніка» для розвитку та поширення наукових матеріалів у мережі Інтернет, у відкритому доступі;
- Просування до міжнародної спільноти наукових розробок Державного університету «Одеська політехніка» шляхом відкритого доступу до них та розширення аудиторії їх користувачів (науковців, студентів, викладачів, інформаційних працівників України та світу), а також підвищення рейтингу Одеської політехніки та цитованості його науковців.
- Розширення електронної складової наукового процесу Державного університету «Одеська політехніка» через накопичення, збереження, розповсюдження та забезпечення довготривалого, постійного та надійного доступу до наукових матеріалів професорсько-викладацького складу, працівників, студентів, аспірантів та докторантів університету;
- Забезпечення середовища, що дозволяє науковим підрозділам Державного університету «Одеська політехніка», працівникам, студентам, аспірантам та докторантам, легко розмішувати результати власних наукових досліджень та освітні матеріали в електронній формі у надійний та добре організований архів, забезпечувати доступ в мережі Інтернет та стимулювати відкритий доступ до їхніх наукових досліджень.

3. Управління eOPIR

3.1. НТБ Державного університету «Одеська політехніка» здійснює методичну та організаційну підтримку eOPIR в частині складання (редагування) бібліографічного опису.

3.2. Технічну та програмну підтримку, працездатність програмних засобів забезпечує відділ автоматизації НТБ Державного університету «Одеська політехніка» та лабораторія інформаційних технологій та баз знань (ІТБЗ) відділу технічних засобів навчання (ВТЗН) Одеської політехніки у межах своїх повноважень та відповідальності.

3.3. За збереження метаданих та файлів eOPIR відповідає лабораторія ІТБЗ ВТЗН Державного університету «Одеська політехніка» у межах своїх повноважень та відповідальності.

3.4. За потребою до роботи з eOPIR долучаються заступники деканів та завідувачі кафедр (за розпорядженням Ректора).

4. Політики eOPIR

Із розвитком eOPIR всі політики можуть переглядатися та змінюватися.

4.1. Політика щодо даних

- Розміщення матеріалів в eOPIR вимагає заповнення основного набору полів метаданих (описової інформації). Деякі з цих метаданих можуть автоматично генеруватися програмним забезпеченням (DSpace), що використовується в eOPIR, інші повинні бути заповнені депозитором під час процесу розміщення матеріалу до архіву.
- Використання елементів необхідних метаданих допомагає користувачу мати доступ до архівованих робіт і забезпечує інформацією, потрібною для підтримки безперервного доступу до операцій управління та зберігання.
- Деякі поля метаданих є обов'язковими для заповнення, деякі – факультативними. *(Детально дивитись в Інструкції користувача eOPIR – Самостійне розміщення (самоархівування) матеріалів в eOPIR (інструкція).*
- Будь-хто має доступ та може вільно використовувати метадані, повні тексти чи інші цифрові дані eOPIR.
- Копії матеріалів, що розміщені в eOPIR, можуть бути відтворені, представлені чи передані третій стороні і збережені в базах даних у будь-якому форматі та на будь-якому носію з некомерційною метою без попереднього узгодження. При цьому має бути вказано: автор(и),

назва та всі інші елементи бібліографічного опису; гіперпосилання та/або URL на сторінку оригінальних метаданих. Зміст матеріалу не може бути змінений жодним чином.

- Повнотекстові матеріали та інші цифрові дані не повинні збиратися роботами та харвестерами, за виключенням індексації повних текстів або аналізу цитування.
- Повнотекстові матеріали та інші цифрові дані не можуть бути проданими або іншим чином реалізовані з комерційною метою та переведені у будь-які інші формати без офіційного дозволу власників авторських прав.
- eOPIR не є видавцем, це лише онлайнвий архів.
- Згадування eOPIR бажано, але не є обов'язковим.

4.2. Політика щодо змісту

- • В eOPIR розміщуються матеріали, що мають науковий, освітній чи дослідницький зміст.
- • eOPIR є інституційним архівом, що представляє Державний університет «Одеська політехніка».
- eOPIR підтримує всі типи матеріалів.
- Основні мови eOPIR: українська, англійська, російська.

4.3. Політика щодо розміщення, депозиторів, якості та авторського права

- Матеріали в eOPIR можуть розміщуватися лише зареєстрованими користувачами (депозиторами).
- Депозиторами eOPIR можуть бути: викладачі, студенти, аспіранти та докторантами, бібліотекарі та інші працівники Державного університету «Одеська політехніка».
- Депозиторами також можуть бути науковці, особи, офіційно не зареєстровані як працівники Одеської політехніки, якщо вони є співавторами університетських авторів чи тісно пов'язані з університетом, наприклад, заслужені професори, особи, що мають почесні посади в університеті, чи випускники університету.
- Студентські роботи розміщуються в eOPIR за рекомендаціями викладачів.

- eOPIR підтримує самоархівування, однак матеріали в eOPIR можуть розміщуватися НТБ Державного університету «Одеська політехніка» за дорученням автора.
- Адміністратор eOPIR перевіряє розміщений примірник лише на релевантність політикам eOPIR та відповідність формату.
- Якщо депозитор розміщує самостійно матеріал, то він погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключного права на використання твору (ліцензія самоархівування).
- Якщо депозитор передає твір до НТБ Державного університету «Одеська політехніка» для розміщення в eOPIR за дорученням, то він погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключного права на використання твору (авторський ліцензійний договір).
- Автори можуть розміщувати лише свої власні роботи, а у випадках, коли твір створено у співавторстві, то лише за згодою всіх співавторів.
- За якість розміщених матеріалів повністю відповідають автори.
- Матеріали не можуть розміщуватись в eOPIR, якщо вони знаходяться під періодом ембарго у видавця.
- За будь-які порушення авторського права третіх осіб повну відповідальність несуть автори/депозитори.
- Якщо eOPIR отримає підтвердження порушення авторських прав третіх осіб щодо розміщеного матеріалу, то відповідний примірник буде одразу вилучений з архіву.

4.4. Політика щодо збереження

- Період збереження матеріалів в eOPIR є необмеженим.

eOPIR підтримує усі файлові формати, в яких створені ресурси, однак, рекомендує для використання певні формати в кожному з видів матеріалів Формати, що рекомендуються для застосування, при розміщенні матеріалів		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe Reader, Microsoft Word	pdf, doc
Презентація	Microsoft PowerPoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpeg, gif

Аудіо	WAV, MP3	Wav, Mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

Розробили:

Нач. ВТЗН

_____ М.І. Білоненко

Директор НТБ

_____ С.Г. Банокіна

Узгоджено:

Проректор

_____ Д.В. Дмитришин

Проректор

_____ Ю.М. Свінар'ов

Начальник ЮВ

_____ Т.П. Івоненко